

საღიძურე

 მარხვა

 თერაპიის ღონისძიება

 ფიტრა

 ყადირის ღამე ათას თვეზე უფრო ხანგრძლივია

 დღესასწაული - გაირამი

გამეფიანი ანთიფთა

رَمَضَان

წინასიტყვაობა

მოწყალე და მწყალობელი უზენაესი ალლაჰის სახელით მოგესალმებით, ძვირფასო მკითხველნო! უზენაესმა ალლაჰმა წყალობა, ბარაქა და მფარველობა არ მოგაკლოთ. უპირველეს ყოვლისა, უსაზღვრო ქება-დიდება სამყაროს გამჩენ უზენაეს ალლაჰს, რომ კიდევ ერთხელ მოგვცა საშუალება, მიმდინარე წლის მარხვის თვეს - რამადანს მოვსწრებოდით და მის წინაშე ეს თვე ღვთისმსახურებაში გაგვეტარებინა. გულითადად მოგილოცავთ მადლმოსილებით აღსავსე, უძვირფასესი რამადანის მთვარის დადგომას, გისურვებთ რწმენის სიმტკიცეს, სულიერ სიმშვიდეს, ჰალალი სარჩოს მოპოვებას, მოთმინებას და უზენაესი ალლაჰის კმაყოფილების დამსახურებას. სამთვეულის ბოლო თვე, მთვარის კალენდრის მიხედვით მე-9 და 11 თვის ხელმწიფედ წოდებული რამადანის თვეა. რამადანის თვის განმავლობაში მორწმუნეებს გამჩენი ალლაჰის მხრიდან მარხვა სავალდებულოდ დაუწესდათ. სურა ბაყარას 183 აიათში უზენაესი ალლაჰი ასე ბრძანებს; **„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! სავალდებულო გახდა თქვენდა მარხვა, როგორც სავალდებულო იყო მათთვის, ვინც თქვენ უწინარეს იყო, ეგების დაცული იქმნეთ ყოველივე ცუდისგან“**. რამადანის მთვარე თავისი სულიერი ატმოსფეროთი ძალიან ძვირფასი, ბარაქიანი და მადლიანია. ამ თვეში ყოველი მორწმუნე ცდილობს უფრო მეტი ღვთისმსახურება შესარულოს, მეტი ქველმოქმედება გააკეთოს, გაჭირვებულ და ავადმყოფებს დაეხმაროს, მოხუცების და ბავშვების გული მოიგოს და გამჩენის კმაყოფილება დაიმსახუროს.

სწორედ რამადანის მთვარეში დაიწყო მუჰამმედ შუამავალზე (ს.ა.ჟ) უსაზღვრო ცოდნისა და დაუსრულებელი წყალობის მქონე უძვირფასესი წიგნის, ყურანის ზეგარდმოვლენა, რაც 23 წლის განმავლობაში გრძელდებოდა. წმინდა ყურანის მოვლინებამ კაცობრიობა იხსნა უფიცობისაგან, განადგურებისაგან და გამოიყვანა სიბნელიდან სინათლეში, ასევე კაცობრიობას უჩვენა სწორი და ჭეშმარიტი ცხოვრების გზა, რომლითაც შეიძლება ადამიანმა მოიპოვოს ამქვეყნიური ბედნიერება და საიქიო ხსნა. სურა „ჰადიდის“ მე-9 აიათში ნაბრძანებია:

„იგია, რომელიც აველნს თავის მსახურზე ცხად აიათებს, რათა გამოგიყვანოთ სიბნელიდან სინათლეში. შეჭველად, ალლაჰი ღმობიერი და მწყალობელია თქვენ მიმართ.“

როგორც ვიცით, რამადანის თვე იმითაც გამოირჩევა სხვა თვეებისგან, რომ ამ თვეშია ყადირის

ღამე, რომელიც ათას თვეზე უფრო ხაირიანია. წმინდა ყურანის ზეგარდმოვლენაც სწორედ ამ ღამეს დაიწყო. უზენაესი ალლაჰი სურა ყადირის 1-3 აიათებში შემდეგს ბრძანებს:

„შეჭველად, ჩვენ გარდმოვავლინეთ იგი ყადირის ღამეს! ყადირის ღამე ათას თვეზე უფრო უკეთესია.“

ასევე უზენაესი ალლაჰი სურა ბაყარას 185 აიათში ბრძანებს: **„რამადანის თვეა, რომელშიც ზემოვლინებული იქნა ყურანი ჭეშმარიტ გზად ხალხისთვის და ცხად ცნობარად ჭეშმარიტი გზისა და განმასხვავებლად ჭეშმარიტებისა ბათილისგან...“**

ზემოთ მოცემულ აიათში ნათლად ჩანს წმინდა ყურანის ზეგარდმოვლენის მიზანი, რომლითაც ადამიანებს შეეძლება სიმართლისა და სიცრუის ერთმანეთისგან განსხვავება. მასში ეფექტური და გონივრული მაგალითებით საუკეთესოდ არის ახსნილი საკითხები. საოცრად მდიდარი განმარტებების მქონე წიგნი ადამიანებს ღრმად დაფიქრებისა და სიბრძნის მიღებისაკენ მოუწოდებს. ვინაიდან ადამიანი აზროვნების უნარის მქონე, გონიერ არსებად არის გაჩენილი და ვალდებულია, ეს ყველაზე მნიშვნელოვანი წყალობა გამოიყენოს, პასუხისმგებლობის გრძნობა გამოიჩინოს, წმინდა ყურანი ცხოვრების მეგზურად გაიხადოს და იცხოვროს იმ პრინციპებით, რომლებიც მასშია მოცემული. უზენაესმა ალლაჰმა წმინდა ყურანის სახით კაცობრიობას ფასდაუდებელი წყალობა მოუვლინა. გამომდინარე აქედან, ყველანი ვალდებული ვართ, აღნიშნული ამანათი, რომელმაც საუკუნეების განმავლობაში ჩვენამდე უცვლელად მოაღწია, გავითავისოთ და მისი კანონები ცხოვრებაში გავატაროთ, ერთგულად დავიცვათ და მომავალ თაობებს უცვლელად გადავცეთ. სულისთვის ყველაზე მნიშვნელოვანი საზრდო ჭეშმარიტი რწმენაა. ალლაჰის მორწმუნე და მასზე მიწოდებული ადამიანი, მისგან იღებს სულიერ საზრდოსა და ძალას, იგი მუდმივად საჭიროებს უზენაესი ალლაჰის დახმარებას. სწორედ უზენაესი ალლაჰის რწმენა და მასზე მიწოდება გვექცევა ნდობისა და სიმშვიდის უშრეტ წყაროდ. ამიტომაც რამადანის თვე სულიერი ამაღლების, განვითარებისა და ჩამოყალიბების საუკეთესო შესაძლებლობაა ადამიანისათვის. უზენაესმა ალლაჰმა დავლოცოს, რწმენა გავკიდოთ და მოგვცეს ღვთისმსახურების შესრულების ძალ-ღონე. უზენაესი ალლაჰი იყოს ყველგან და ყოველთვის ჩვენი შემწე და მფარველი.

...ჩემი და სეით,
 ეძრე ტხაღა შეგეძლებათ გააჩხოთო ტანთაღის თეთრი ხაზი შავი ხაზისგან...
 (ზაფხუ 2/187.)

ტყუპი უზუ სჰე

ტყუპი (სიწითელი)

ტყუპი შუ სჰე

მ ა რ ხ ე ა

მარხვა ისლამის ხუთი პირობისგან ერთ-ერთია. არაბულად მარხვა, „საუმ“ (არაბ. الصوم ას-საუმ; მრავლობითში არაბ. صيام; სიამ), შორს დგომას, თავშეკავებას, შეწინააღმდეგებას ნიშნავს.

ტერმინოლოგიური განმარტებით მონარხულე მუსლიმმა თავი უნდა შეიკავოს დღის განმავლობაში, ცისკრიდან (ფეჯრი) მზის ჩასვლამდე (მალრიბი), საკვებისა და სასმელის მიღებისგან, ასევე ხორციელი სიამოვნებისგან, ავი ფიქრებისგან, ბილწი-ტყვაობისგან, მოწვევისაგან და უსარგებლო ქმედებებისგან.

მუსლიმები, რომლებსაც ჯანმრთელობა ხელს უწყობთ, ვალდებული არიან, იმარხულონ რამადანის თვეში. ამ ვალდებულებას მათ ალლაჰი აკისრებს:

„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! დაწერილია თქვენზე მარხვა (მარხვა წელიწადში ერთი თვეა, იგი იწყება მთვარის კალენდრის მიხედვით მეცხრე თვეს, რამადანის მთვარეში; ცისკრიდან დაღამებამდე ჭამა-სმისა და თანაცხოვრების აღკვეთით), როგორც დაწერილი იყო მათთვის, ვინც

თქვენ უწინარეს იყო, ეგების დაცული იქმნეთ ყოველივე ცუდისგან“ (ყურანი 2/183).

მუჰამედ შუამავალი მარხვის მნიშვნელობის შესახებ ამბობს: „მარხვა ფარია, რომელიც იცავს ადამიანებს“ (ბუხარი, სავმი 2, 9, ლიბას 78; მუსლიმი, სიამ 164.).

ისლამური რწმენით, რამადანის თვე გამორჩეულია, რადგან ყურანის პირველი აიათები სწორედ ამ თვეში გარდმოველინა. მთვარის წელიწადი მზის წელიწადზე 10 ან 11 დღით ნაკლებია, რამადანის თვე კი გადაადგილდება მზის კალენდრის მიხედვით.

მარხვამ კაცობრიობაზე დადებითი ზეგავლენა უნდა მოახდინოს. შუამავალი ბრძანებს:

“ვინც ჭორს, ტყუილს და ცილისწამებას არ დათმობს, ალლაჰს მხოლოდ მისი ჭამა-სმისგან თავის შეკავება არ სჭირდება“ (ბუხარი, სავმი, 8; თირმიზი, სავმი, 16.).

“არიან ისეთი ადამიანები, რომლებიც მარხულობენ და მათი მოგება მხოლოდ შიმშილი და წყურვილია“ (იბნ მაჯე, სიამი, 21).

“მარხვა ფარია. ის ვინც მარხულია, ცუდი სიტყვა არ უნდა თქვას. თუ ვინ-

მე ცუდს გეტყვის, ან ცუდად მოგექცევა, უთხარი: „მე ვმარხულობ“ და არ შეეკამათო“ (ბუხარი, სავმი, 2; მუსლიმი, სიამი, 164).

ვინ არის ვალდებული, დაიცვას მარხვა?

პიროვნებისთვის მარხვა აუცილებელია რომ გახდეს, საჭიროა სამი პირობა:

1. მუსლიმი უნდა იყოს,
2. გონიერი უნდა იყოს,
3. ზრდასრული უნდა იყოს.

ავადმყოფისა და მგზავრისთვისაც მარხვა აუცილებელია, თუ რამადნის თვეში ვერ იმარხულებენ, შეუძლიათ იმდენივე დღე იმარხულონ სხვა თვეში, მაგრამ მათთვის უკეთესი იქნება თუ რამადნის თვეში იმარხულებენ.

მარხვა გვევალებათ განსაზღვრულ დღეებში. თუ რომელიმე თქვენგანი ავადა, ან მგზავრია, იმარხულოს ამდენივე სხვა დღეებში. ხოლო იმათ, ვინც მარხვას ვერ უძლებენ, მათ შეუძლიათ დღეში ერთი ღატაკის დაპურება. თუ ვინმე საკუთარი სურვილით იქმს სამადლოს, ეს მისთვისაა უკეთესი. და რომ იმარხულოთ, ეს თქვენთვისაა უკეთესი, თქვენ რომ იცოდეთ. (ყურანი 2/184).

თუ მარხვის დროს რთულ მდგომარეობაში აღმოჩნდები, ან ავადმყოფობა გაუარესდება, მაშინ შეგიძლია შეწყვიტო. ამ საკითხს ეხმიანება შემდეგი ჰადისი:

„ჯაბირ ბინ აბდულლაჰის გადმოცემის თანახმად, შუამავალი როდესაც მექას ასაღებად გაემართა, ყურაულ-გამიმის ადგილთან მისვლამდე თვითონაც და თანამიმდევრებიც მარხულები იყვნენ.

შუამავალს აცნობეს, ხალხს მარხვა უძნელდებათ, მაგრამ ისინი მაინც შენ შემოგყურებნო.

შუამავალმაც სამხრობის შემდეგ ერთი ჭიქა წყალი ითხოვა და ადამიანების თანდასწრებით დალია. მათგან ზოგიერთმა მარხვა შეწყვიტა, ზოგიერთმა კი გააგრძელა. შუამავალმა როცა გაიგო, რომ ზოგიერთი მათგანი კვლავ აგრძელებდა მარხვას, მათი მისამართით თქვა: „ისინი არ დაემორჩილნენ, ისინი შეენიწაღმდეგნენ“ (მუსლიმი, სიამი, 90 (1114); თირმიზი, სავმი 18).

(2/184) ეს ჰადისი უკეთესია მათთვის,

თუ ავადმყოფობის ან მგზავრობის პერიოდში უნდა იმარხულონ, რადგან აიათს არ ეწინააღმდეგება. მათ, ვინც ავადმყოფობის ან მგზავრობისას მარხვის გაგრძელებით უნდა დაზარალებდნენ, მაშინ არ უნდა იმარხულონ. ისინი, ვინც ამ მდგომარეობაში იმყოფებიან, მაგრამ მაინც აგრძელებენ მარხვას, დაუმორჩილებლად ითვლებიან. მარხვის გაგრძელების შემთხვევაში თუ არ დაზარალებიან, უკეთესია, რომ იმარხულონ.

საჭურზე ადგომა:

„ჭამეთ და სვით, ვიდრე ცხადად შეგძლებათ გაარჩიოთ განთიადის თეთრი ხაზი შავი ხაზისგან. მერე სრულჰქმენით მარხვა საღამომდე...“ (ყურანი 2/187).

ცისკარი (განთიადი) ორი სახისაა:

პირველია ფეჯრი ქაზიზი, ანუ მატყუარა ცისკარი: ამ დროს დილის ლოცვის დრო ჯერ კიდევ არ არის დამდგარი. ვინც მარხვას აპირებს, მისთვის ჭამა-სმა ჯერ კიდევ არის შესაძლებელი. ამ ცისკრის ნიშანი, ჰორიზონტზე სწორი ხაზის მსგავსად გამოჩენილი ნათელია.

ფეჯრი სადიყი - ნამდვილი ცისკარია: ამ დროს დილის ნამაზის დრო დამდგარია. ამის შემდეგ ჭამა-სმა აღარ შეიძლება. ამ ცისკრის ნიშანი ჰორიზონტზე და მთის მწვერვალზე გაფანტული ნათელია.

საჭმელს, რომელსაც ცისკრამდე მივითმევთ, საჭური ჰქვია. შეძლებისდაგვარად, ყველა მუსლიმმა უნდა ეცადოს საჭურზე ადგომას, რათა საჭურის ბარაქის ჯილდო მიიღოს. ამის შესახებ მუჰამმედ შუამავალი გვაცნობებს:

„საჭურზე საჭმელი მიირთვით, ვინაიდან მასში ბარაქა ბევრი“ (ბუხარი, სავმი, 20; მუსლიმი, სიამი, 45).

მარხვის დაცვისა და მოშლის პირობები:

მუსლიმმა მარხვისას, გარიჟრაჟიდან მზის ჩასვლამდე, ღვთისმსახურების მიზნით ჭამა-სმისა და ხორციელი სიამოვნებისგან შორს უნდა დაიჭიროს თავი:

„ნებადართულია თქვენთვის მარხვის დროს, ღამით, მეუღლეებთან თანაცხოვრება, ისინი სამოსელნი არიან თქვენი და თქვენ

ხართ სამოსელნი მათნი. ალლაჰმა იცოდა, რომ თავს იწვალბდით, ამიტომაც მიიღო თქვენი სინანული და მოგიტევათ. ახლა შეგიძლიათ თანაიცხოვროთ მათთან და შეასრულოთ ის, რაც ალლაჰმა დაგინესათ. ჭამეთ და სვით, ვიდრე ცხადად შეგეძლებათ გაარჩიოთ განთიადის თეთრი ხაზი შავი ხაზისგან. მერე სრულჰქმენით მარხვა საღამომდე. და როცა სამლოცველოებში ღვთისმსახურებისთვის ხართ შემდგარი, არ ეთანაცხოვროთ მათ (მეუღლეებს). ესაა საზღვრები ალლაჰისა და არ მიუახლოვდეთ მათ. ასე განუმარტავს ალლაჰი ხალხს თავის აიათებს, ეგების დაცული იქმნან ყოველივე ცუდისგან“ (ყურანი 2/187).

ზემოთ მოცემული აიათის მიხედვით: ჭამა, სმა და ხორციელი სიამოვნება მარხვას შლის. რადგან აიათის ბოლოს ალლაჰი ბრძანებს: „ესაა საზღვრები ალლაჰისა და არ მიუახლოვდეთ მათ“, ამიტომაც მარხვისას ჭამა-სმისა და ხორციელი სიამოვნებისკენ მიმავალი ყველა გზისგან შორს დგომაა საჭირო. ზემოთქმულიდან გამომდინარე, აბების მიღება, პირში შესასხურებელი ნამლები და მოწვევა მარხვას შლის.

რადგან თვალის და ყურის წვეთები საკვებად არ ითვლება, ისინი მარხვას არ შლის.

ძილის დროს ერექცია, ასევე სისხლის გაცემა, ღებინება და ბანაობა მარხვას არ შლის.

დავინყების შემთხვევაში ჭამა-სმა მარხვას არ შლის. ალლაჰის შუამავალი ასე ბრძანებს: „ვინც დავინყების გამო შეჭამოს, ან დალიოს, მან მარხვა გააგრძელოს, რადგან მას ალლაჰმა აჭამა, ან დააღვინა“ (ბუხარი, სავმი 26, ეიმანი 15; მუსლიმი, სიამ 171 (1155); თირმიზი, სავმი 26; ებუ დავუდი, სავმი 39.)

ზემოთ მოყვანილი ჰადისი, შემდეგი

აიათის ერთგვარი განმარტებაა:

„ალლაჰი არ აკისრებს არც ერთ სულს იმაზე მეტს, რაც მას ძალუძს“ (ყურანი 2/286)

აიათები მარხვის შესახებ:

„ჰეი თქვენ, რომელთაც ირწმუნეთ! დაწერილია თქვენზე მარხვა, როგორც დაწერილი იყო მათთვის, ვინც თქვენ უწინარეს იყო, ეგების დაცული იქმნეთ ყოველივე ცუდისგან“ (ყურანი 2/183).

მარხვა გევალებათ განსაზღვრულ დღეებში.

თუ რომელიმე თქვენგანი:

1. ავადაა

2. ან მგზავრია,

იმარხულოს ამდენივე სხვა დღეებში.

ხოლო ვინც მარხვას ვერ უძლებს, მას ევალება დღეში ერთი ლატაკის დაპურება.

1. თუ ვინმე საკუთარი სურვილით იქმს სამადლო საქმეს, ეს მისთვისაა უკეთესი,

2. და რომ იმარხულოთ, ეს თქვენთვისაა უკეთესი, თქვენ რომ იცოდეთ (ყურანი 2/184),

რამადანი მნიშვნელოვანი თვეა, რადროსაც ზემოველინა ყურანი:

1. ჭეშმარიტ გზად ხალხისთვის,

2. და ცხად ცნობარად ჭეშმარიტი გზისა,

3. და განმასხვავებლად ჭეშმარიტებისა ბათილისაგან.

და თქვენგან ვინც იხილოს ეს თვე, იმარხულოს!

და ვინც

1. ავად იყოს,

2. ან მგზავრობაში,

ამდენივე იმარხულოს სხვა დღეებში.

ალლაჰის ნებაა თქვენი შვება და არა ვნება. შეასრულოთ ეს რაოდენობა და ადიდოთ ალლაჰი იმისათვის, რომ ჭეშმარიტ გზას დაგადგინათ, ეგებ მადლიერნი იყოთ!“ (ყურანი 2/185).

„და თუ შეგეკითხებიან შენ ჩემი მსახურნი ჩემ შესახებ, უეჭველად, მე ახლოს ვარ, შევისმენ მლოცველის ვედრებას, როცა ის შემევედრება. მაშ, შეისმინონ ჩემი და მირწმუნონ მე, ეგებ სწორი გზით წავიდნენ!“ (ყურანი 2/186).

თერაპიის ღოცვა

სიტყვა „თერავიჰ“ არაბული სიტყვაა. იგი „თერვიჰ“-ის მრავლობითი ფორმაა და დასვენებას, გახარებას, და რაღაც საქმის გაიოლებას ნიშნავს. თერავიჰის ღოცვა რამადნის თვეში, ღამის ღოცვის ბოლო სუნნეთის შემდეგ, 2-2, ან 4-4 მუხლებს შორის შესვენებით სრულდება და აქედან დაიმკვიდრა ეს სახელი, რომელიც ჰადისებში „ყიამუ შეჰრი რამადან“ (რამადანის თვის ღოცვა) და „იჰიაუ ლეილ რამადან“ (რამადნის ღამეების ფხიზლად და ღვთის მსახურებაში გატარება) სახელებითაა მოხსენიებული (დიანეთის ისლამის ენციკლოპედია 2011, 40 ტ. 482 გ).

რაც შეეხება იმას, თუ როგორ ასრულებდა მუჰამმედ შუამავალი ზემოთ ნახსენებ ღოცვას, სხვადასხვა გადმოცემა და ჰადისი არსებობს. იმ დროისთვის მუჰამმედ შუამავალი, რამადანის თვის გარდა, სხვა დროსაც, ფარდი (სავალდებულო) ღოცვის გარდა, სხვა ღოცვას (ნაფილე) სახლში ასრულებდა. ერთ-ერთი გადმოცემის თანახმად, მუჰამმედ შუამავალი ილთიყაფში (გარკვეული დროით განმარტოება) ყოფნის დროს, მისთვის განსაკუთრებულ ერთ კუთხეში ღოცვისას, მის ღოცვას თან მიჰყვა რამდენიმე მლოცველი. მეორე დღეს ამ ღოცვის შესახებ სხვებსაც მოუყვენ. შესაბამისად, მუსლიმების რაოდე-

ნობა ყოველდღე მატულობდა. როცა შეამჩნია მუჰამმედ შუამავალმა, რომ მის ღოცვას მუსლიმები თან მიჰყვებოდნენ, მეჩეთში ეს ღოცვა აღარ შეასრულა. მუსლიმები დიდი ლოდინის შემდეგ დაიშალნენ. მომდევნო დღეს მუჰამმედ შუამავალმა მუსლიმებს მოუწოდა: „ვხედავ, რასაც სჩადიხართ, ეს ღოცვა სახლში შეასრულეთ იმიტომ, რომ ფარდის ღოცვის გარდა, სხვა ღოცვის სახლში შესრულება უფრო ძვირფასია“ (ბუჰარი, ეჰან 424). სხვა გადმოცემის მიხედვით, მუჰამმედ შუამავალმა როცა შენიშნა, რომ მასთან ერთად ღოცულობდნენ, აღარ ილოცა და უთხრა: „შემეშინდა, რომ ღამით ეს ღოცვა თქვენ, როგორც ფარდი ისე არ მიგელოთ“ (ბუჰარი, ეჰან 423).

„და ღამის ერთ ნაწილში ილოცე (ყურანით) კერძოდ, ეს შენთვის განსაკუთრებული და დამატებითი (ნაფილე) ღოცვაა. ეგების ღმერთმა შენ მოგმადლოს ადგილი ქებული“ (ყურანი 17/79).

სწავლულთა ერთი ნაწილის თანახმად, მუჰამმედ შუამავალს აიათში ნაბრძანები დამატებითი ღოცვის შესრულებისას მიჰყვნენ. შუამავალი ყოველ ღამე დაძინების შემდეგ გაიღვიძებდა და ამ ნაბრძანებ ღოცვას ასრულებდა. ეს რომ შენიშნეს მუსლიმებმა,

მის ლოცვას თან მიჰყვნენ. წმინდა აიშე მუჰამედ შუამავლის ამ ლოცვის შესახებ ასე გადმოგვცემს:

„შუამავალმა ერთ-ერთ ღამეს, შუალამისას, მეჩეთში გავიდა და ილოცა. რამდენიმე ადამიანმა მის ლოცვას თან მიჰყვა. მეორე დღეს თანამიმდევრებმა თქვეს, რომ ალლაჰის შუამავალმა ღამე მეჩეთში ნაფილე ლოცვა შეასრულა. მან მეორე ღამესაც ეს ლოცვა შეასრულა. თანამიმდევრებმა კიდევ თქვეს ამის შესახებ. მესამე ღამეს მრევლის რაოდენობამ საგრძნობლად მოიმატა. შუამავალმა ეს ლოცვა ისევ შეასრულა. შემდეგ ღამეს კი მეჩეთი მთლიანად მლოცველებით გაივსო. იმ ღამეს შუამავალი დილის ლოცვამდე აღარ გავიდა. დილის ლოცვა როცა შეასრულეს, მრევლისკენ მობრუნდა და განუცხადა: „*მე ვხედავ, რასაც აკეთებთ, მაგრამ ვშიშობ, რომ ეს ლოცვა თქვენთვის სავალდებულოდ არ მიიღოთ და მისი შესრულება არ გაგიერთულდეთ*“ (ბუჰარი, თერავიჰ, 1; მუსლიმი, მუსაფირინ, 177).

ერთერთ ჰადისში წმინდა აიშეს ეკითხებიან, თუ როგორ და რამდენ მუხლს ლოცულობდა მუჰამედ შუამავალი რამადანის თვეში, დროის ლოცვის გარდა, სხვა (ნაფილე) ლოცვას. მან ასე უპასუხა: „*მუჰამედ შუამავალს არც რამადანის თვეში და არც რამადანის თვის გარდა, სხვა დროსაც, თერთმეტ მუხლზე მეტი არ ულოცავს, მაგრამ მისი ოთხი მუხლის ლოცვის სილამაზე და ხანგძლივობა არ მკითხოთ. კიდევ ოთხ მუხლს ილოცავდა, არც მისი სილამაზე და ხანგძლივობა არ მკითხოთ, ამის შემდეგ სამ მუხლს ვითრს ლოცულობდა*“ (ბუჰარი, თექვეჯუდ 608).

როგორც შუამავლის დროს, ასევე წმინდა აბუ ბაქრის პერიოდშიც ეს ლოცვა ცალცალკე სრულდებოდა. მრევლის ნაწილი მეჩეთებში განცალკევებული ლოცულობდა. ამ ლოცვის ერთობლივად შესრულება წმინდა ომარის ხალიფობის დროიდან დაიწყო. რადგან ფარცად დაწესება უკვე გამორიცხული იყო, 635 წელს უბეი ბინ ქაბის ხემძღვანელობით ეს ლოცვა ერთობლივად დაიწყო. მიუხედავად იმისა, რომ თერავიჰის სახლში ლოცვა უფრო უკეთესია, სწავლულები მოგვინოებენ, რომ ეს ლოცვა მეჩეთებშიც უნდა სრულდებოდეს, რადგან რამაზნის თვეში მე-

ჩეთები მიტოვებული არ დარჩეს (დიანეთის ისლამის ენციკლოპედია 2011, 40 ტ. 482 გ).

გადმოცემებში ნახსენებია ლოცვის მუხლების შემდეგი რაოდენობა: რვა, ათი, თექვსმეტი, ოცი, ოცდათექვსმეტი, ორმოცი და უფრო მეტიც. წმინდა ომარის პერიოდში მისი დავალებით უბეი ბინ ქაბი რამდენიმე წელს რვა მუხლს, მერე კი ოც მუხლს ალოცებდა. ერთობლივად ოცი მუხლის ლოცვა ტრადიციად ამ დროიდან დამკვიდრდა. გადმოცემების თანახმად, პირველი რვა მუხლი არის სუნნეთი - მუეჟქედე, ხოლო დანარჩენი კი - მუსთეჰაბი. სხვა ლოცვებთან განსხვავებით ამ ლოცვის მუხლების რაოდენობაზე უფრო მეტად ყურადღება უნდა ექცეოდეს მის ხარისხსა და ხანგძლივობას, როგორც ზემოთ მოცემულ ჰადისშია ნახსენები. თავდაპირველად თერავიჰის ლოცვა საკმაოდ ხანგრძლივად სრულდებოდა. რადგან ყველას არ შეეძლო ხანგრძლივი ლოცვა, მოგვიანებით, მლოცველთა გამრავლების მიზნით, საჭიროდ ჩათვალეს, რომ მოკლე აიათებით ელოცათ. ყიამზე (ფეხზე) დგომისას უფრო მისაღებია გრძელი ერთი აიათი, ან მოკლე სამი აიათის კითხვა. დიდი ყურადღება უნდა ექცეოდეს ლოცვის პირობებს, წესებს და თანრიგს, რომ ალლაჰის მაღლიერება მოვიპოვოთ.

„ვამი იმ მლოცველებს, ისინი რომელნიც უგულისყუროდ ასრულებენ ლოცვას“ (სურა მაუნი 107/4,5).

თერავიჰის ლოცვის დრო, ძილისწინა ლოცვის შემდეგ იწყება და განთიადის დადგომამდე გრძელდება. მისი შესრულება იწყება მარხვის პირველი დღის წინა ღამით და მთავრდება მარხვის ბოლო დღის წინა ღამეს. ლოცვისათვის არც ეზანი და არც ყაამეთი არ იკითხება. თავის დროზე ლოცვის შეუსრულებლობის შემთხვევაში, სხვა დროისთვის შესრულება არაა აუცილებელი. ყოველი ოთხი მუხლი ლოცვის შემდეგ შესვენებაა, რომლის დროსაც სასურველია საღავათისა და სხვადასხვა ვედრების წარმოთქმა.

„*ვინც წრფელი რწმენითა და უზენაესი ალლაჰისგან ჯილდოს მოლოდინით, რამადანის თვეს ღვთისმსახურებაში გაატარებს, ალლაჰი მას წარსულში ჩადენილ ცოდვებს მიუტევებს*“ (მუსლიმი, სალატულ მუსაფირინ, 25; ებუ დავუდ, რამადან 1).

ზეპური სოფრეპანამი

ფითრა

სიტყვა „ფითრა“, მომდინარეობს „ფატრ“ ფუძისგან, რაც ლექსიკონში „შექმნას“, „გამოგონებას“, „შენწყვეტას“ ნიშნავს, მარხვის დასრულებას „ფითრა“ ეწოდება, ხოლო მარხვის გახსნას „იფთარი“. რამადანის თვეში სარჩო - საბადებლით სარგებლობისთვის და ჯანმრთელად გატარებული ცხოვრებისთვის, მადლიერების ნიშნად მიცემულ სადაყას (სიკეთეს) სადაყა-ი ფიტრს უწოდებენ.[1]

ფითრა სავალდებულო გახდა ჰიჯრის მეორე წელს, როცა რამადანის მარხვა სავალდებულო გახდა. ერთ-ერთ ჰადისში ალლაჰის შუამავალი ასე გადმოგვცემს: „ფითრა“ სავალდებულო გახდა ყველა მუსლიმისთვის, კაცი თუ ქალი, როგორც 1 - სა (იმდროინდელი საზომი ერთეული) (დაახლოებით 3 კგ) ფინიკი ან 1 - სა ქერი. (ბუხარი, ზეჰათი, 70; მუსლიმი, ზეჰათი, 12 (984); აბუ დავუდი, ზეჰათი, 18; თირმიზი, ზეჰათი, 35; ნესაი, ზეჰათი, 31, 33; იბნ მაჯე, ზეჰათი, 21.)

ის ფაქტი, რომ ალლაჰის შუამავალმა რაღაც სავალდებულო გახადა, ნიშნავს, რომ ეს იყო სავალდებულო ალლაჰის მიერ. ვინაიდან, შუამავალი არის ადამიანი, რომელიც იღებს მისთვის მიცემულ პირობას და ექვემდებარება მის გამოგზავნილ ამბებს/

ბრძანებებს. ამიტომ, ალლაჰის შუამავალი გადმოსცემს ალლაჰის ბრძანებებსა და აკრძალვებს ისე, როგორც არის. ამ თვალსაზრისით, თუ ალლაჰის შუამავალმა თქვა, რომ „ფითრა“ ფარდია (სავალდებულოა), ეს იმიტომ, რომ ალლაჰმა ასე ბრძანა. ამის შესახებ ალლაჰის ბრძანება მოცემულია შემდეგ აიათში:

„...გამოისყიდონ უპოვრის გამოკვებით (დილის და საღამოს საკვებით) თუ ვინმე საკუთარი სურვილით იქმს სამადლოს (გამოსასყიდ თანხას დაკისრებულზე ზედმეტს), ეს მისთვისვეა უკეთესი...“. (სურა ბაყარა 184)

აიათის ტექსტში „იუტიყუნეჰუ“ (يُطِيعُونَ) ნაცვალსახელი „ჰუ“ (هـ) სურა ბაყარას 183-ე აიათის ტექსტში „ეს-სიიამ“, სიტყვაზე ანუ „იმ მარხვაზე“ მიუთითებს. ამ შემთხვევაში, აიათის მნიშვნელობა ასე იქნება:

„მათ, ვისაც რამადანის მარხვა შეუძლია, გამოსასყიდიც სჭირდება ღარიბი ადამიანის გამოსაკვებად“.

ამ აიათის მიხედვით, ვისაც მარხვა შეუძლია, უმწეო უნდა გამოკვებოს, ანუ ფითრა მისცეს. ფითრას რაოდენობა მითითებულია, როგორც „ღარიბი (სასონარკვეთილი ადამიანის) საკვები“. სიზარმაცის ქვედა ზღვარი არის კუჭის სუფთა საკვე-

ბით ავსება. როგორც ზემოთ მოყვანილ ჰადისშია ნათქვამი, დაახლოებით 3 კგ ფინიკს ან ქერს შეუძლია ლატაკი ადამიანის კვება მხოლოდ ერთი დღის განმავლობაში. ვინც არ არის ღარიბი, ადვილად არ კმაყოფილდება ამით. ჩვენმა შუამავალმა ასევე განმარტა ღარიბთა საკვების საკითხი.

მიუხედავად იმისა, რომ ფითრას ყველაზე დაბალი რაოდენობა ღარიბთა საკვებია, მას ზედა ზღვარი არ აქვს. ვისაც ფინანსური საშუალება აქვს, შეუძლია ამ თანხაზე მეტის შემოწირულობა, რამდენიც უნდა.

აბუ საიდ ალ-ხუდრის გადმოცემა ასეთია:

„ალლაჰის შუამავლის დროს ფითრას 1 საა-ს ვაძლევდით საკვებიდან. მაშინ ჩვენი საჭმელი იყო ქერი, ქიშიში, ფინიკი და ხმელი ყველი, რომლიდანაც ცხიმი გამოღებული იყო“. (ბუხარი, ზეჟათი, 73, 76; მუსლიმი, ზეჟათი, 17 (985); აბუ დაუდი, ზეჟათი, 20; თირმიზი, ზეჟათი, 35; ნესაი, ზეჟათი, 37-39; იბნ მაჯე, ზეჟათი, 21, 42, 43; მუვათთა, ზეჟათი, 53; აჰმედ ბ. ჰანბალი, 3/23, 73.)

ჰადისებში ფითრას ოდენობა განისაზღვრება ხორბლის, ქერის, ფინიკის ან ყურძნის ერთი სა (იმდროინდელი საზომი ერთეული). ჩამონათვალილთაგან ფითრის განსაზღვრა განპირობებულია იმდროინდელი საზოგადოების ეკონომიკური პირობებითა და კვებითი ჩვევებით. შესაბამისად, ყოველ მუსლიმს შეუძლია გამოთვალოს ფითრა მის რეგიონში ყველაზე მოხმარებული ძირითადი საკვების საფუძველზე და საკვების რაოდენობის გაზომვით, რომელიც ერთ დღეს გამოკვებავს მის გარშემო მცხოვრებ უმწეო ადამიანს.

ამ პროდუქტებისგანაც შეიძლება მიეცეს, ან მათი ღირებულება გამოითვალოს და გადასცეს ნაღდი ფული.

ფითრას ბევრი მატერიალური და სულიერი სიბრძნე აქვს. ჩვენი შუამავლის გადმოცემა ამ საკითხთან დაკავშირებით ასეთია:

„ალლაჰის შუამავალმა ფითრა სავალდებულო გახადა, რადგან მარხვა, უზნეო და მახინჯი საქციელისგან განმინდოს და ასევე უპოვრები დააპუროს“. (აბუ დაუდი,

ზეჟათი, 18; იბნ მაჯე, ზეჟათი, 21.)

ამის საფუძველზე, ზოგიერთი ისლამის სწავლული ფითრას ნამაზის სეჰვი სეჯდეს (ნამაზის დროს გამოსასწორებელი სეჯდე) პროვოცირებას ადარებს, რომელიც ავსებს ლოცვის ნაკლოვანებებს, რაც საკმაოდ მიზანშეწონილია. მეორეს მხრივ, ფითრის მიცემით გაჭირვებულთა მოთხოვნილებები ნაწილობრივ დაკმაყოფილებულია და სოციალური სოლიდარობის კარგი მაგალითია დამკვიდრებული, რათა საზოგადოების თითოეულმა ინდივიდმა სიხარულით შეეგებოს მარხვის დღესასწაულს.

ზეჟათის ღვთისმსახურებისგან განსხვავებით, ფითრაში ქონების ნისაბის ოდენობის ქონა არ არის საჭირო. ყოველი მუსლიმი, მდიდარი თუ ღარიბი, ვალდებულია შეასრულოს მარხვის ღვთისმსახურება, ხოლო ვისაც საშუალება აქვს უნდა გასცეს ფითრა ღარიბ მუსლიმებზე, რომლებსაც ფითრა ესაჭიროებათ. ამგვარად, ყოველი მორწმუნე განიცდის სიხარულს და ბედნიერებას გაჭირვებული თანამორწმუნეების დახმარების გამო.

მეუღლისა და შვილების ფითრა შეუძლია ვალდებულ პირმა მისცეს. მაგრამ უმჯობესია, ვისაც აქვს ქონება/ფული, გადაიხადოს საკუთარი ფითრა.

ფითრა უნდა გადაიხადოთ არაუგვიანეს მარხვის დღესასწაულის ლოცვამდე. მიუხედავად იმისა, რომ ამ თემაზე ჰადისებში ნათქვამია, რომ მიზანშეწონილი იქნებოდა ფითრას გაცემა დილის ლოცვასა და მარხვის დღესასწაულის ლოცვას შორის მარხვის დღესასწაულის პირველ დღეს. სწავლულები ფიქრობენ, რომ ის შეიძლება მიეცეს დღესასწაულამდე რამდენიმე დღით ადრე, რომ ეს იქნებოდა გაჭირვებულის სასარგებლოდ.

ფითრა ეძლევა გაჭირვებულებს. საკმარისია მის მიმცემს ჰქონდეს გულწრფელი განზრახვა. ფითრას მიცემისას არ არის საჭირო მეორე მხარეს უთხრათ „ეს ჩემი ფითრაა“. ფაქტობრივად, თავიდან უნდა იქნას აცილებული, განსაკუთრებით იმიტომ, რომ ეს გააღიზიანებს მის მიმღებს. ისევე, ვინც ღებულობს ფითრას, არ არის საჭირო იცოდეს, რომ ის რაც მიიღო ფითრაა.

ადამიანო

სამყაროს შემოქმედს ყველა სულიერი არსება თუ უსულო საგანი უმიზეზოდ არ შეუქმნია. ყველას და ყველაფერს თავისი არსობის აზრი აქვს. ნებისმიერ ცოცხალ არსებას თუ მცენარეს თავის გადასარჩენად სხვადასხვა არსებები სჭირდებათ, მათი არსებობა ერთმანეთზეა დამოკიდებული, რადგან ისინი ბუნებაში ჰარმონიულად არიან ერთმანეთთან შერწყმული, ხოლო ეს ყველაფერი ადამიანისთვისაა სასარგებლოდ გაჩენილი. „და თქვენს განკარგულებაში მოგცათ ყველაფერი, რაცაა ცათა შინა და ქვეყანასა ზედა. უეჭველად, ამაში სასწაულებია გულისხმიერ ხალხთათვის.“ (ჯასიე 45/13) ახლა კი დავსვით კითხვა: - ვინ არის ადამიანი? - საიდან მოვიდა? - როგორ გაჩნდა? - ამ ქვეყნად რისთვის მოვიდა ან საერთოდ რატომ გაჩნდა? - ადამიანი ეს არის ცოცხალი არსება, რომელიც სამყაროს გამჩენმა ალლაჰმა, სამყაროში ყველაზე ღამაზი სახით მოავლინა და ის განსაკუთრებული თვისებით, ჭკუა - გონე-

ბით დააჯილდოვა. თუმცა ზემოთ დასმულ კითხვებს, ადამიანი თავისი გონიერებით და ლოგიკით ვერ შეძლებს პასუხი უპოვოს. ამისთვის საჭიროა მან პირდაპირი კავშირით სამყაროს გამჩენს დაუკავშირდეს, მაგრამ ესეც შეუძლებელია მისთვის, რადგან მას არ გააჩნია სათანადო უნარი, ამიტომ პასუხების მისაღებად აუცილებელია ჭეშმარიტი რწმენა, რამეთუ ალლაჰმა ადამიანებს მასთან საშუამავლოდ შუამავლები დაუდგინა, რომელთაც წმინდა, ღვთიური ნიგნები მოუვლინა, თავისთავისა და სამყაროს შესაცნობად. „და ვფიცავ ჩვენ გავაჩინეთ ადამიანი ტაალახის არსისგან! „მერე ვჰქმენით წვეთისგან სისხლის კოლტი, მერე სისხლის კოლტიდან ვჰქმენით ხორცის ნაჭერი, ამის შემდეგ ხორცის ნაჭრიდან ვქმენით ძვლები, მერე ძვლებს შევასხით ხორცი, მერე გამოვსახეთ იგი სხვა ქმნილებად. რაოდენ დიადია ალლაჰი საუკეთესო გამჩენია!“ (მუ'მინუნ 23/12-14)

როცა იქმენ და არც იცოდი შენი ქმნის არსი,
ჯერ, სულად ქმნილხარ, არ იცოდი - ადამიანო?!
მინა, ტალახი - ნებოვანი ნარევი ერთში,
სულის პატრონად დაგამკვიდრეს, ადამიანო?!

როცა შედედდი სისხლის კოლტად, მუცლად დედისად
და გესხა შემდგომ ნაჭერი ხორცის, ქმნილხარ, ვით ხორცი, ადამიანო?!
მაშ, უწინარეს ხორცი ძვლად გიქმნეს, ძვალს-ხორცი სხმოდა
ქმნილებად და გამოსახვისად, ადამიანო?!
და სილამაზე გიძღვნეს საჩუქრად
და განსხვავება გიძღვნეს წყალობად,
სხვათაგან რჩეულ გყვეს, მეფედ გცნეს ქვეყნად, ამა სოფლისად, ადამიანო?!

რაც სიკეთეა წყალსა თუ ცაში, მიწისა ზედა,
შენთვის ვქმენითო ნუთუ არ გკმარა ადამიანო?!
მხოლოდ გიკრძაღეს სიავენი შენს სასიკეთოდ,
და მაინც არ გამობ, არ კმარაო და ეტანები.
ადამიანო ნახე რა იყავ!
რისგან ქმნილხარ და
რისთვის უქმნილხარ,
რად მოუციათ წყალობა ყოვლად,

სული, სიცოცხლე,- რად მოუციათ ადამიანო.
ადამიანო?!
ნახე რა იყავ
რა ხარ დღეს და
რა...
რა იქნები ხვალ ადამიანო?!
ადამიანო?!

სურა ყიაძკეთი

გაგრძელება წინა ნომრიდან...

აღდგომის დღე

۲۰. كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ

არა! პირიქით, თქვენ გიყვართ წარმავალი სიცოცხლე

۲۱. وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ

და უგულისყუროდ ტოვებთ საიქიოს.

ადამიანები, ყოველთვის ჩქარობენ, ეს მათ ბუნებასა და გენეტიკაში დევს. ამქვეყნად რასაც ხედავენ, მაშინვე მას მიეკვრებიან და ხშირ შემთხვევაში, უამრავ ადამიანს ეს ქვეყანა აცდუნებს თავისი წარმავალი სილამაზით. წინა აიათებში უდიდესი ალლაჰი შუამავალს ამქვეყნიური სასიკეთო საქმეების გაკეთების დროსაც კი უბრძანებს, რომ არ აჩქარდეს, თქვენ კი საერთოდ ნუ აჩქარდებით ამქვეყნიური საქმეების გაკეთებისას და ამის გამო საიქიო არ დაივიწყოთ. მაგრამ თუ სიჩქარე საიქიოს მოგაპოვებინებთ, არ დააგვიანოთ, არ გადადოთ, რადგან არ ვიცით, ხვალ რა იქნება. სიკეთის კეთება არ უნდა გადადოთ: თუ ბავშვებს უნდა ასწავლოთ - არ გადადოთ, შეიძლება ხვალ აღარ დაგიჯეოროთ. თუ შერიგებას ფიქრობთ -არ გადადოთ, შეიძლება ვერ მოესწროთ. თუ რაღაცის გაცემას ფიქრობთ - არ გადადოთ, შეიძლება ხვალ გასაცემიც კი არ გქონდეთ. თუ დღეს გაიგეთ, რომ სწავლა აუცილებელია - არ გადადოთ, თუ გაქვთ საშუალება ახლავე დაიწყეთ, ხვალ შეიძლება ეს ვეღარ შეძლოთ. „თითქოს დღესვე უნდა გარდა-

ვიცვალოთ - საიქიოსთვის, თითქოს არასდროს არ უნდა გარდავიცვალოთ - ამ ქვეყნისათვის, ჩვენი რწმენისათვის, ჩვენი საუკეთესო მომავლისათვის უნდა ვიზრუნოთ.“ ამ სიტყვების მნიშვნელობა ასეთია: ღვთისმსახურებას, რაც შეეხება ისწრაფე არ დააგვიანო, ხოლო თუ ამქვეყნიურია, ასეთი საქმეების გაკეთება ხვალაც შეიძლება. ძალიან სამწუხაროა მაგრამ უმრავლესობა ამას პირიქით ვაკეთებთ. აი ამას გვიბრძანებს 19-20 აიათები. მაგრამ იცოდეთ, არჩევანი თქვენზეა და საიქიოში ადამიანები ორ სხვადასხვა ჯგუფად დაიყოფა:

۲۲. وَجُودٌ يَوْمَئِذٍ مُّضِرٌّ

იმ დღეს გაბრწყინებული სახენი იქნება,

۲۳. إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ

თავიანთი ღმერთისკენ შემცქერი,

۲۴. وَوُجُودٌ يَوْمَئِذٍ مُّندَرٍ

იმ დღეს დაღვრემილი სახენი იქნება,

۲۵. تَنْظُنْ أَنْ يَفْعَلَٰ بِهَا فِاقَرَةٌ

მიხვდება, რომ მას უნდა ენიოს შავი დღე.

ყველა ადამიანი, იმ დღეს თავის გაკეთებულს შეხვდება, ყველაფერი აღწერილი იქნება და როგორც ზემოთ ავღნიშნეთ „იმ დღეს ეცნობება, რა წაიმძღვარა და რა გადადო“. ამიტომ ამ თემებზე დღესვე უნდა ვიზრუნოთ. რადგანაც სიკვდილით არ მთავრდება ყველაფერი, ვინაც მარცხენა მხრიდან მიეცემა თავისი წიგნი,

დაიწყებს გოდებას, ნეტავი სიკვდილით დასრულებულიყო ყველაფერი, ხოლო ვისაც მარჯვნიდან მიეცემა წიგნი, ის დაიწყებს ყველაზე ჩვენებას. „აი ნახეთ, აი ჩემი წიგნი“ და გახარებული უდიდესი ალლაჰის ბრძანებით სამოთხეში თავის ადგილას დასახლდება. სიკეთეების გადადება ამიტომაც არა არის კარგი, რომ აახირეთში არ მოგვინოს გოდება და ქვითინი.

۲۶. كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ التَّرَاقِيَ

არამც და არამც! როცა სული ყელში მოებ-
ჯინება

۲۷. وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ

მაშინ იტყვიან: ვინ არის მკურნალი?

۲۸. وَظَنَّ أَنَّهُ الْفِرَاقُ

და გაიგებს, რომ იგი განშორებაა,

ანუ სიკვდილი დაიწყებს ფეხებიდან, და წამოვა ყელისაკენ, მაშინ დაიწყებს უკვე მკურნალის ძებნას. არის ვინმე, ვინც გადამარჩენს? მაგრამ უკვე მას, არც ცოლშვილი და არც და-გროვებული ქონება არ გამოადგება.

۲۹. وَالتَّفَّتِ السَّاقُ بِالسَّاقِ

და დაიკრუნჩხება ფეხები

۳۰. إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمَسَاقُ

იმ დღეს მხოლოდ შენს ღმერთთანაა მისაქ-
ციელი.

ალბათ უმეტესობას გაქვთ ნანახი მომაკვდავი ადამიანები, როგორ იწყებენ ისინი ფეხების მოძრაობას, თვალების უმისამართოდ ტრიალს, მის ორგანიზმში თითქოს ყველაფერი ადგილს იცვლის და ბოლოს გაშუშდება. იმ დღეს აირევა ყველაფერი, ადამიანი, რომელსაც ეგონა, რომ

სამოთხე ელოდებოდა -ჯოჯოხეთში მოხვდება, ხოლო პირიქით კი, არა მგონია მოხდეს, ნახავს რომ ანგელოზები არეული დადიან: ზოგს სულები სამოთხეში მიაქვთ, ზოგს კი, ჯოჯოხეთში. განს-
ჯის დღის განმკარგველი უდიდესი ალლაჰია.

სწორედ მაშინ, იმ ბოლო ამოსუნთქვისას დაგვიფაროს ალლაჰმა ეშმაკის სიავისაგან და ყურანის კითხვით, ქელიმეი შეჰადეთის გამეო-
რებით, სულის მიცემა გვაღირსოს უდიდესმა ალლაჰმა.

۳۱. فَلَا صَدَقَ وَلَا صَلَّى

მაშინ მან არც დაამონმა და არც ილოცა,

۳۲. وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ

მაგრამ ცრუდ შერაცხა და სახე შეაქცია.

არც მოწყალება გაიღო და არც სწორედ მოიქცა, არც ილოცა და საერთოდ სასიკეთო საქმეებისგან შორს იდგა. აქ მოწყალების გაღება, რწმენის სიყვარულით უნდა კეთდებოდეს, თორემ არიან ბევრი ადამიანები, რომლებიც გასცემენ, თავის განსადიდებლად.

რაც შეეხება ლოცვას, იცის რომ სალოცავია, მაგრამ მაინც არ ლოცულობს. იცის რომ გასაცემია, მაგრამ არ გასცემს. და ხშირად კითხულობს: რამდენი უნდა მქონდეს, რომ გავცე? ეძებს გამოსავალს არ გაცემისთვის. ეს ძალიან სუსტი რწმენაა, რადგანაც მან მხოლოდ იცის რაღაცეები, მაგრამ მათ დასამტკიცებლად არაფერი არ აქვს გაკეთებული. გამოდის, რომ არც ყიამეთის ჯერა და არც გადასარჩენად არაფერი გააკეთა.

ძვირფასო მორწმუნენო! ირწმუნეთ მტკიცე რწმენით და როცა საშუალებას ნახავთ გაცივით, რადგანაც შემდეგში შეიძლება, ამის საშუალება აღარ გქონდეთ.

۳۳. ثُمَّ ذَهَبَ إِلَىٰ أَهْلِهِ يَتَمَطَّىٰ

მერე წავიდა ბლენდა ბლენდით თავის ოჯახთან.

ჩვენს ირგვლივ არსებობენ ადამიანები, რომლებიც იჩემებენ მუსლიმობას, მაგრამ თქვენც კარგად ხედავთ, ამქვეყნიურისთვის რამდენს წვალობენ, როცა ისინი ვალდებულნი არიან ცოლშვილს უდიდესი ალლაჰის აიათები და შუამავლის(ს.ა.ს)-ის ჰადისები აუხსნან, მხოლოდ ამქვეყნიურს უხსნიან, თუ როგორ მოიგონ და გამოიმუშაონ, შემდეგ ხელს გამოდებენ და ასე ბლენდა-ბლენდით, მედიდურობით ხალხს ჩაუვლიან. ამაზე კარგად დაფიქრება გვჭირდება. უდიდესი ალლაჰი მათ შესახებ ასე ბრძანებს:

۳۴. أَوَلَيْٰ لَكَ فَآوَىٰ

შენ გეკუთვნის, რამეთუ შენ დაიმსახურე!

۳۵. ثُمَّ أَوَلَيْٰ لَكَ فَآوَىٰ

ასე, რომ შენ გეკუთვნის, რამეთუ შენ დაიმსახურე!

۳۶. أَيْحَسِبُ الْإِنْسَانُ أَنْ يُتْرَكَ سُدًى

ნუთუ ეგონა ადამიანს, რომ უპასუხისმგებლოდ იქნებოდა მიტოვებული?

სიტყვა „سُدًى“ არაბულ ენაში, უპატრონოდ, უთოკოდ დარჩენილ აქლემს მიაწინებს, ადამიანი ასეთ ცხოველს არ უნდა დაემსგავსოს, რომელიც რასაც უნდა იმას გააკეთებს, მისთვის ზღვარი არ არსებობს. თითქოს უდიდეს ალლაჰს, მისთვის არაფერი ებრძანებინოს, თითქოს ის ყველაფერი, რაც გააჩნია ეკუთვნოდა. აუცილებლად უნდა დავფიქრდეთ, ნუთუ ადამიანი ვერ ხედავს სხვაობას მასსა და ამ ცხოველს შორის? და გარდა ამისა, დამატებით ის მორწმუნეებსაც უშლის ხელს.

۳۷. أَلَمْ يَكُنْ نَفَقَةً مِّنْ مَّيِّمٍ

განა არ იყო იგი ერთი წვეთი სითხიდან გადმონთხეული?

რა მალე ავიწყდება ადამიანს, თუ რისგანაა

გაჩენილი. ნუთუ ჭკუა-გონება იმისათვის მივეცით და გაჩენილთა შორის, ყველაზე მაღლა იმიტომ გავაჩერეთ, რომ დაივინყოს საკუთარი თავის გაჩენა და უმადურობით დაგვიპირისპირდეს?

۳۸. ثُمَّ كَانَ عِلْقَةً فَخَلَقَ فَسَوْىٰ

მერე იყო სისხლის კოლტად, მერე გააჩინა და გაათანაზომიერა.

۳۹. فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ

შემდეგ დაადგინა მისგან წყვილი: მამრი და მდედრი.

ვხედავთ, რომ ერთი წვეთი სითხე, უდიდესმა ალლაჰმა ემპრიონად აქცია და გაათანაზომიერა, მისი ყველა ორგანო ზუსტად ისე კოხტად და სრულყოფილად მოარგო სხეულს, როგორც საჭირო იყო. ამაზე უკეთესად არ შეიძლება. შემდეგ მისგან დაადგინა მამრი და მდედრი, ეს არ იყო გაჩენილთა არჩევანი, ამიტომაც ჩვენ არ უნდა დავივინყოთ, თუ საიდან მოვდივართ და საით მივდივართ.

۴۰. أَلَيْسَ ذَٰلِكَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ الْمَوْتَىٰ

სწორედ ამათ (გამჩენს) განა არ ძალუძს გაცოცხლოს მკვდრები?

ზუსტადაც ამ უზარმაზარი სამყაროს გამჩენს, რომელმაც სხვათა დახმარების გარეშე არაფრისაგან, მხოლოდ ბრძანებით შეიძლო ამ ყველაფრის გაჩენა, მხოლოდ მისი უნდა გვნამდეს და მას უნდა დავემორჩილოთ. რამდენადაც ურწმუნოებს რთულად არ უნდა მოეჩვენოს ადამიანთა მეორედ გაჩენა ან კიდევ ადამიანთა გაცოცხლება, ჩვენ მორწმუნეებმა ზუსტად უნდა ვიცოდეთ და ეჭვის გარეშე უნდა გვნამდეს და გვჯეროდეს, რომ უდიდესი ალლაჰი ნამდვილად გაცოცხლებს მკვდრებს და განკითხვას მოუწყობს მათ.

ვთხოვთ უდიდეს ალლაჰს, ამ დღეს, მართლთა რიგებში გვამყოფოს მისი წყალობით.

სულიერ ღვაწლათში

ყადირის ღამე ათას თვეზე უფრო ხეირიანია

დიდება ალლაჰს, სამყაროთა უფალს, რომელმაც მისკენ მიმავალი გზის მგზავრებად დაგვყენა და ამ გზაზე სხვადასხვა გამორჩეული დროის მონაკვეთები დაგვიდგინა, როდესაც ჩვენი სიკეთე ერთი ათად, ასად და ათასად ფასდება. ჯუმა, ბაირამი, აშურა და რამადანი სწორედ ის ძვირფასი დროის მონაკვეთებია, რომლებიც უზენაესმა ალლაჰმა ჩვენთვის გამოარჩია. თუმცა ყადირის ღამეს მაინც სულ სხვა ადგილი უჭირავს, ეს არის სიმშვიდის, სიკეთის, ბარაქისა და პატიების ღამე, რომელიც ათას თვეზე უფრო ხეირიანია. ეს ის ღამეა, როდესაც გარდმოველინა წმინდა ყურანი და ის ღამეა, როდესაც ციდან ანგელოზები დაეშვებიან ხოლმე, რათა მორწმუნეებს სიმშვიდე, ბედნიერება და დახმარება მოჰფინონ თავიანთი გამჩენის ნებით.

უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ﴿١﴾ وَمَا أَدْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ﴿٢﴾

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ ﴿٣﴾

تَنَزَّلُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ ﴿٤﴾ سَلَامٌ

هِيَ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ ﴿٥﴾

სახელითა ალლაჰისა, მონყალისა, მწყალობელისა.

1. შეეჭვებად, ჩვენ გარდმოვაგვლინეთ იგი (ყურანი) ყადირის ღამეს. 2. და რამ გაცნობოს, თუ რა არის ყადირის ღამე? 3. ყადირის ღამე ათას თვეზე უფრო ხეირიანია. 4. მასში თავიანთი უფლის ნებით

დაეშვებიან ანგელოზები და სული, ყოველი საქმის (აღსრულების) თვის. 5. უსაფრთხოა იგი გათენებამდე. (ყადრ, 97.)

ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ს.) ბრძანებს:

مَنْ يُقُمْ لَيْلَةَ الْقَدْرِ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ

„ვინც ყადირის ღამეს ირწმუნებს და ალლაჰისგან ჯილდოს მოლოდინით ღვთისმსახურებაში გაატარებს, მას წარსულში ჩადენილი ცოდვები მიეტევება.“ (ბუხარი თერავიჰ 1, მუსლიმ, მუსაფირინ 174 (759); აბუ დავუდ, სალათ 318, (1371); თირმიზი, სავმ 83, (808) ; ნესაი, სიამ 39, (4,154,155) ; მუვატტა, სალათ ფი რამადან 2, (1,119)

ყადირის ღამე რომელია?

ამ ძვირფასი ღამის დადგენა და მისი ღვთისმსახურებაში გატარება ჩვენთვის ფრიად მნიშვნელოვანი საკითხია. ალლაჰის შუამავლისგან (ს.ა.ს.) გადმოცემული ჰადისები ყადირის ღამის შესახებ რამდენიმე მინიშნებას გვაძლევს, რაც გვეხმარება დაახლოებით გამოვთვალოთ თუ სად და რომელ დროის მონაკვეთში უნდა ვეძიოთ იგი. ერთადერთი რაც მტკიცედ ვიცით ისაა, რომ ყადირის ღამე რამადანის მთვარეშია, რადგანაც უზენაესი ალლაჰი ბრძანებს:

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ

„რამადანის მთვარეა ის, რომელშიც გრდმოველინა ყურანი.“ (ბაყარა, 2/185.)

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ

„უეჭველად, ჩვენ გარდმოვავლინეთ იგი (ყურანი) ყადირის ღამეს.“ (ყადრ, 97/1.)

პირველი აიათი გვეუბნება, რომ წმინდა ყურანი რამადანის მთვარეში გარდმოველინა; მეორე აიათის თანახმად, წმინდა ყურანი ყადირის ღამეს გარდმოველინა, რასაც მივყავართ იმ დასკვნამდე, რომ ყადირის ღამე რამადანის მთვარეში იმყოფება.

აბუ ჰურიერა (რ.ა.) გადმოგვცემს:

„როდესაც დადგა რამადანი, ალლაჰის შუამავალმა (ს.ა.ს.) ასე გვითხრა:

أَتَاكُمْ رَمَضَانُ شَهْرُ مَبَارَكٍ فَارَضَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ عَلَيْكُمْ صِيَامَهُ
تُفْتَحُ فِيهِ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَتُغْلَقُ فِيهِ أَبْوَابُ الْجَحِيمِ وَتُغَلُّ
فِيهِ مَرَدَةُ الشَّيَاطِينِ لِلَّهِ فِيهِ لَيْلَةٌ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ مَنْ حَرَّمَ
خَيْرَهَا فَقَدْ حَرَّمَ.

ჭეშმარიტად, თქვენ გეწვიათ რამადანის მთვარე, მთვარე ბარაქიანი, რომელშიც უზენაესმა ალლაჰმა მარხვის ვალდებულება დაგინესათ. მასში იხსნება სამოთხის კარები და მასში იკეტება ჯოჯოხეთის კარები, ასევე მასში დაბმულნი არიან სატანები. მასში არის ღამე, რომელიც ათას თვეზე უფრო ხეირიანია. ვინც დაკარგავს ამ ღამის სიკეთეს, ის მართლაც რომ შორს იმყოფება (ათასი თვის სიკეთისგან).“ (მუსლიმ, სიამ 1; იბნი მაჯე, სიამ 2; ნესაი, სიამ 5, ჰ.ნ. 2079.)

მუჰამმედ შუამავლისგან (ს.ა.ს.) გადმოცემული მინიშნებები გვეუბნება, რომ ყადირის ღამე რამადანის მთვარეში, რამადანის მთვარის ბოლო ათი ღამის კენტი რიცხვებში უნდა ვეძიოთ. ჰადისებზე დაყრდნობით სწავლულთა უმრავლესობა ვარაუდობს, რომ ეს ღამე შესაძლოა რამადანის 27-ე ღამე იყოს, თუმცა არ გამოირიცხავენ, რომ რამადანის მთვარის სხვა

ليلة القدر

რომელიმე ღამეც იყოს ყადირის ღამე, ან კიდევ ის ყოველ წელიწადს მონაცვლეობით გადაინაცვლებდეს სხვადასხვა ღამეში, რის გამოც მთელი რამადანის ისეთი შეგნებით გატარებაა საჭირო, რომ თითქოს მისი ყოველი ღამე ყადირის ღამე იყოს. თუ გადავხედავთ ალლაჰის შუამავლის (ს.ა.ს.) საქციელს ისიც ასე იქცევოდა:

მორწმუნეთა დედა აიშა (რ.ა.) გადმოგვცემს:

كان رسول الله ﷺ، يجتهد في رمضان ما لا يجتهد في غيره،

وفي العشر الأواخر منه، ما لا يجتهد في غيره.

„ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ს.) რამადანის მთვარეში სხვა მთვარეებისგან განსხვავებით უფრო მეტად ესწრაფოდა ღვთისმსახურებების შესრულებას. რამადანის ბოლო ათ ღამეს კი ღვთისმსახურებისადმი უფრო მეტი სწრაფვით გამოირჩეოდა. ბოლო ათ ღამეს ღვთისმსახურებაში ატარებდა.“ (ბუხარი, ფადლუ ლეილეთი'ლ-ყადირ 5, მუსლიმ, ი'თიყაფ 8, (1175); აბუ დავუდ, სალათ 318; (1376); თირმიზი, სავმ 73, (796); ნესაი, ყიამუ'ლ-ლეილ 17, (3, 218)

ჩვენ არ ვფლობთ ზუსტ ინფორმაციას იმის შესახებ, თუ რომელი ღამეა ყადირის ღამე. ამ ღამის გასაიდუმლოებაში უზენაესი ალლაჰის მხრიდან მრავალი სიბრძნეა ჩადებული, მათგან ერთ-ერთი

ის გახლავთ, რომ ადამიანმა არ იზარმაცოს და მხოლოდ ერთ ყადირის ღამეს არ მიენდოს. ეს იმაზე მიგვითითებს, თუ როგორ უნდა გავატაროთ მთელი რამადანის მთვარე. ანუ რამადანის მთვარის ყოველი ღამე სავარაუდო ყადირის ღამედ უნდა აღვიქვათ და შესაბამის ღვთისმსახურებებსა და მოქმედებებს უნდა მივუძღვნათ ჩვენი თავი.

რა უნდა ვაკეთოთ ყადირის ღამეს?

მორწმუნეთა დედამ აიშამ (რ.ა.) ალლაჰის შუამავალს (ს.ა.ს.) ჰკითხა:

ალლაჰის შუამავალო! ყადირის ღამეს თუ მოვესწრები როგორ ვილოცო? შუამავალმა (ს.ა.ს.) მას შემდეგი ვედრება ასწავლა:

اللَّهُمَّ إِنَّا عَفُوٌّ تُحِبُّ الْعَفْوَ فَغْفِرْ عَنِّي

„ღმერთო! შენ მიმტყვევებელი ხარ, მიტყვევება გიყვარს, დაე მომიტყვევო მე!“ (თირმიზი, დეავათ 84; იბნ მაჯუ, დუა 5; აჰმედ ბინ ჰანბელ, I, 419, 438; VI, 171, 182, 183, 208, 258.)

ამ ღამეს ლოცვით, ყურანის კითხვით, მონაწილეობის გაღებით, მონანიებით, ზიქრითა და ვედრებით უნდა ვეცადოთ ჩვენს გამჩენთან დაახლოება. რაკი ალლაჰის შუამავალი (ს.ა.ს.) ბრძანებს, რომ ვინც ამ ღამეს ღვთისმსახურებაში გაატარებს მას წარსულში ჩადენილი ცოდვები მიეტყვებაო და ჩვენს დედას, აიშას (რ.ა.) ამ ღამისთვის ვედრება ასწავლა, როდესაც ალლაჰისთვის პატიება უნდა ეთხოვა, აქედან ვხდებით, რომ ამ ღამეს ვედრებასა და მონანიებას დიდი ყურადღება ეთმობა. ეს კი გვაძლევს იმის საშუალებას, რომ ამ ღამეს სინანულისა და პატიების ღამე ვუწოდოთ. სუფიანი სევრი (რჰ.ა.) ამბობს: „ყადირის ღამეს ვედრება და ალლაჰზე პატიების შეთხოვნა ლოცვაზე უფრო უკეთესია. ჯერ ყურანის კითხვა და შემდეგ ვედრება უფრო უკეთესია.“ (თაჯრიდი სარიჰ-ის თურქული თარგმნაი, ტ. VI, გვ. 313.) ამ ღამეს წარსულში ჩადენილი ცოდვები

უნდა მოვინანიოთ და ალლაჰს პატიება ვთხოვოთ, ვინმეს თუ ვაწყენინეთ ან ვინმეს უფლებები თუ დავარღვიეთ, მათ წინაშეც ბოდიში უნდა მოვიხადოთ და ამისთვისაც პატიება ვითხოვოთ. ამ ყველაფრის შემდეგ იგივე ცოდვებს აღარ უნდა დავუბრუნდეთ, რაც მოვინანიეთ და მომავალი დღიდან სრულიად ახალი ფურცელი უნდა გადავშალოთ ჩვენს ცხოვრებაში.

ეს არის ღამე, რომელიც ათას თვეზე უფრო ხეირიანია, ეს იმას ნიშნავს რომ სხვა ჩვეულებრივი დღეების მქონე ათას თვეშიც კი შეუძლებელია იმ სიკეთეებისა და ბარაქის მოპოვება, რაც ამ ღამეში. ამ ერთი ღამის ლოცვა და კითხვა, სინანული და ვედრება უფრო უკეთესია ვიდრე ათასი თვისა. ამიტომ რამადანის დადგომისთანავე ყურადღება უნდა მოვიკრიბოთ და უფრო მეტი სიკეთისკენ უნდა ვისწრაფოდეთ. ლოცვები ჯამაათთან ერთად უნდა შევასრულოთ, განსაკუთრებით ძილის წინა ლოცვა, თერავიჰის ლოცვა და დილის ლოცვა.

ოსმან ბინ აფფანი (რ.ა.) გადმოგვცემს: ალლაჰის შუამავალმა (ს.ა.ს.) ბრძანა:

مَنْ صَلَّى الْعِشَاءَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا قَامَ نِصْفَ اللَّيْلِ وَمَنْ صَلَّى الصُّبْحَ فِي جَمَاعَةٍ فَكَأَنَّمَا صَلَّى اللَّيْلَ كُلَّهُ.

„ვინც ძილის წინა ლოცვა ჯამაათთან ერთად შეასრულა, მან თითქოსდა ღამის ნახევარი ღვთის მსახურებაში გაატარა; ვინც დილის ლოცვა ჯამაათთან ერთად შეასრულა, მან თითქოსდა მთელი ღამე

ღვთისმსახურებაში გაატარა.“ (მუსლიმი.)

თუ გვინდა, რომ მთელი ღამე ღვთისმსახურებაში გატარებულად ჩაგვეთვალოს, მაშინ ჯამაათთან ერთად ლოცვების შესრულებაზე დიდი ყურადღება უნდა გავამახვილოთ. როგორც აღვნიშნეთ ყადირის ღამე, სინანულით, ლოცვა-კითხვითა და სხვა ღვთისმსახურებებით ათასჯერ მეტი მადლის მოგების ღამეა, ვიდრე სხვა დროს. შარიათს ამ ღამისთვის ისეთი განსაკუთრებული ღვთისმსახურების ფორმა არ დაუწესებია, რომელიც სხვა დროს არ სრულდება. ანუ კონკრეტული

რაოდენობის მუხლებითა და კონკრეტული რაოდენობით საკითხავი სურეებით ან აიათებით შესასრულებელი ლოცვა არც უზენაეს ალლაჰს და არც მის შუამავალს არ დაუწესებია. ამ საკითხში ყოველი ინდივიდი თავისუფალია და თვითონ უნდა გადანყვიტოს თუ რა ფორმის ღვთისმსახურებებში გაატაროს ეს ღამე, ყურანის კითხვით, ლოცვით, ვედრებით თუ ზიქრით.

ყადირის ღამის მიმართ ყველა მორწმუნემ დიდი ყურადღება უნდა გამოიჩინოს და ეს მადლიანი ღამე შესაბამისი ღვთისმსახურებებით უნდა გაატაროს.

ღმერთო! შენ მიმტევებელი ხარ, მიტევება გიყვარს, დაე მოგვიტევე ჩვენ! შენა ხარ ერთადერთი სათაყვანებელი, რომელსაც თაყვანს ვცემთ და ვვედრებით. მხოლოდ შენ გვედრებით და მხოლოდ შენი იმედით ვცხოვრობთ. ღმერთო უზენაესო! გვაზიარე ყადირის ღამის მადლსა და ბარაქას!

Eid Mubarak

عيد مبارك

ზურაბ მიქელაძე

დღესასწაული - ბაირამი

ისლამის რელიგიაში ორი დიდი დღესასწაული - ბაირამი არსებობს, ესენი რამადანი და მსხვერპლშენიერვის დღესასწაულებია. რელიგიური დღესასწაულების დღეები გამოითვლება „მთვარის კალენდრის მიხედვით“, მიმდინარე ბაირამი ყოველწლიურად არ ემთხვევა ერთსა და იმავე თარიღს. რამადანისა და მსხვერპლშენიერვის დღესასწაულები, რომლებიც ყოველწლიურად ათდღიანი რეგრესით მოდის, ამგვარად შეიძლება აღინიშნოს სხვადასხვა სეზონზე. მთვარის კალენდრის მიხედვით, ფიტირ ბაირამი - რამადანის დღესასწაული აღინიშნება შევევალის პირველი სამი დღის განმავლობაში, ხოლო უდჰიე ბაირამი - მსხვერპლშენიერვის დღესასწაული ოთხი დღის განმავლობაში აღინიშნება ზულ - ჰიჯჯეს მეთათე დღიდან.

ბაირამის - დღესასწაული დიდი მნიშვნელობის მატარებელია მუსლიმი ადამიანის ცხოვრებაში. მუსლიმ საზოგადოებაში რელიგიური დღესასწაულებისთვის მზადების პროცესი დიდი ენთუზიაზმით მიმდინარეობს. დღესასწაულამდე ზოგადად ემზადებიან ყოველმხრივ, როგორც სულიერად ისევე მატერიალურად, დღესასწაულებზე ყიდულობენ, განსაკუთრებით ბავშვებისთვის ტანსაცმელს

და საჩუქრებს, ასევე დღესასწაულებისთვის მზადდება სპეციალური კერძები და დესერტები.

როდესაც ალლაჰის შუამავალი ს.ა.ვ მედინაში ჰიჯრით გადვიდა, ადგილობრივებს ორი სხვადასხვა დღესასწაული ჰქონდათ. ისინი ამ დროს გართობაში ატარებდნენ. ეს რომ ალლაჰის შუამავალმა დაინახა თქვა:

„ამ ორი დღესასწაულის სანაცვლოდ უზენაესმა ალლაჰმა თქვენ ორი უფრო სასიკეთო, — რამადანისა და მსხვერპლშენიერვის (ყურბანის) დღესასწაული -ბაირამი გიბოძათ.“ (აჰმედი, III, 103, 178, 235.)

რამადანის სადღესასწაულო დღეები ღვთაებრივი საჩუქარია, რომელიც მუსლიმ ჯამაათს ერთმანეთთან გულწრფელი სიხარულით აკავშირებს. დღესასწაულები ყოველად უნაკლო გამჩენი ალლაჰის წყალობის გამოვლინებაა. ესენი განსაკუთრებული დღეებია, როცა მუსლიმი ადამიანები მიტევების, შემწყნარებლობის, ურთიერთდახმარების, გულის მოგების, სიყვარულისა და სიკეთის სურვილით ადვსილნი არიან. მორწმუნეები, რამადანის მარხვის ღვთისმსახურებებით ძლიერდებიან და მოიპოვებენ ალლაჰის მიტევებასა და კმაყოფილებას. ერთი შეხედვით ბაირამზე - დღესასწაულზე

მორწმუნეები წარმოადგენენ იმ ადამიანებს, რომლებმაც ამქვეყნიური გამოცდა ჩააბარეს და მოხვდნენ სამოთხეში, სადაც არ არსებობს შური, ეჭვიანობა, სიძულვილი, გაუტანლობა, ბოლმა და სხვა მსგავსი გრძნობები.

ადამიანებს, რომლებიც ბაირამის ღამეს აღაველნენ ნაფილე ლოცვას, ალლაჰის ხსენებისა და თაყვანისცემის მსგავს ღვთისმახურებებს, ებოძებათ სამახაროლო იმის შესახებ, რომ მათი გულები არ კვდება, რადგან ისინი არიან ვნების მძლეველი ადამიანები, რომლებმაც ღვთისმახურების სიტკბო იგემეს. ისინი არ მისდევენ იმ გატაცებებს, რომლებსაც ვნება იზიდავს, ისინი ამგვარ წარმავალ სიტკბოებას ყურადღებას არ აქცევენ და ღვთისმახურებისგან სიამოვნებას იღებენ. მეტისმეტი ცოდვების გამო დაღლილ გულებს ისინი აცოცხლებენ, ვინაიდან, მათი გულები მუდამ ცოცხალი რჩება. ისინი საიქიოს, წუთისოფელს არ ამჯობინებენ და ურწმუნოებაში არ ჩავარდებიან. მორწმუნეები მშვიდი გულით ალლაჰის წინაშე წარსდგებიან, რადგან მათ გულებში ღვთისმახურების სიყვარულია დასადგურებული. მათ შემეცნებული აქვთ, რომ გამოსაცდელ ქვეყანაში იმყოფებიან და გარდაცვალებამდე მათთვის მიცემული, ყველა ხელსაყრელი შემთხვევა უნდა გამოიყენონ ალლაჰის კმაყოფილების მოსაპოვებლად.

ბაირამის - დღესასწაულების დღეები არის საზოგადოებრივი ერთობის, ერთიანობის ერთმანეთისთვის საჩუქრის მიძღვნის, ურთიერთდახმარების, გამასპინძლების და უზენაესი ალლაჰის ხსენების დღეები. ბაირამი მხოლოდ გართობისა და დასვენების დღე არ არის.

ალლაჰის შუამავალი ბაირამზე ღვთისმახურების, სიკეთის ქმნისა და ღმერთის ხსე-

ნებისკენ მოგვიწოდებს, ჰადისში ბრძანებს:

„დღეს, თქვენი უპირველესი საქმე ლოცვის აღსრულებაა.“ (ბუჰარი, იედიანი, 3, 10; მუსლიმი, ედაჰი, 7)

„ბაირამი თექბირების წარმოთქმით გააღამაზეთ!“ (ჰეისემი, II, 197).

შუამავლის თანამიმდევრები ყოველ ბაირამს მგზნებარე თექბირებით ხვდებოდნენ. კეთილშობილი ომარი მინაზე გაშლილ პატარა კარავში თექბირს კითხულობდა, მეჩეთში მყოფი ადამიანები ამის გაგონებისთანავე თავადაც თექბირის წარმოთქმას იწყებდნენ, ქალაქში მყოფებიც აყვებოდნენ და დედამინაზე ყველგან თექბირების ხმა გაისმოდა. იბნ ომარიც იმ დღეებში განუწყვეტილ თექბირს წარმოთქვამდა ყველგან, სადაც უნდა ყოფილიყო. (ბუჰარი, იედიანი, 12).

მუსლიმები დღესასწაულებზეც კი ალლაჰის კმაყოფილების მომპოვებელ ქმედებებს მიაშურებენ თავს. განსაკუთრებით ღარიბებისა და მარტოხელების გულების მოგებას ცდილობენ. ეხმარებიან გაჭირვებულ, უპატრონო, უმწეო, ობოლ, ქვრივ, ცხოვრებით დაღლილ და ქანცგანწყვეტილ ადამიანებს. ახარებენ მოხუცებს, ბავშვებს, განსაკუთრებით ობლებსა და ღარიბებს. ბაირამი მუსლიმებს დადებით სულიერ გრძნობებს უღვიძებს, მწვერვალზე აჰყავს ისეთი თვისებები, როგორიცაა: თანაგრძნობა, სოლიდარობა, გულისხმიერება, დახმარება და ერთგულება. არსებობს ქმედებები, რომელთა შესრულება სადღესასწაულო დღეს, ისლამის მიერ მოწონებულია, მათ შორის: ბაირამის დილას ადრე ადგომა, რიტუალური განბანვა, სუფთა და ღამაზი ტანსაცმლის ჩაცმა, კარგი სუნამოს შეპკურება და ალლაჰის წყალობისთვის მადლიერების გამოხატვა.

რამაღან ბაირამის სალოცავად წასვლამდე ტკბილეულის ჭამა სუნნეთია. გადმოცემის თანახმად ალლაჰის შუამავალი ს.ა.ე ბაირამის სალოცავად სანამ წავიდოდა რამოდენიმე ხურმას შეჭამდა, (ბუჰარი, იედიანი, 4).

რამაღან ბაირამის ლოცვის შემდეგ ერთმანეთზე მილოცვა, განსაკუთრებით მოხუცების, მშობლების, ნათესავების, ავადმყოფების მონახულება და მათი გულების მოგება ძალიან კარგი ქმედებაა.

როგორ სრულდება ბაირამის-დღესასწაულის ლოცვა?

ბაირამი არის ყველა მუსლიმის დღე-

სასწაული. ჯამაათით - ჯგუფურად ბაირამის ლოცვის შესრულება, მორწმუნეთა ძმოებისა და ერთობის სიმბოლოა. ბაირამი წარმოადგენს ალლაჰის წყალობას. ის განაწყნებულ მუსლიმთა შერიგებასა და დაახლოებაში დიდ როლს ასრულებს. ბაირამი ამავედროულად ერთმანეთის მონახულების დღეა.

ვისთვისაც ჯუმის ლოცვა ფარდია - აუცილებელია, იმისთვისაც ბაირამის ლოცვა ვაჯიბია - სავალდებულოა. ბაირამის ლოცვა შედგება ორი მუხლისგან და სრულდება ჯამაათით მეჩეთში ან ღია ადგილას (თუ მეჩეთი არარის) სადაც ადამიანები შეკრებას შეძლებენ. ბაირამის ლოცვისას ეზანი და ყამეთი არ იკითხება. ამ დროს ხუთზე (ქადაგება) არის სუნეთი და იკითხება ლოცვის შემდეგ. ჯუმის ხუთზე (ქადაგება) არის ფარდი - აუცილებელი და იკითხება ლოცვის წინ.

ბაირამის ლოცვა სხა ლოცვებისაგან იმით განსხვავდება, რომ მასში არის ექვსი დამატებითი თექბირი, ანუ „ალლაჰის დიდების, ალლაჰუ ექბერ - ის წარმოთქმა“. სამი პირველ მუხლზე და სამიც - მეორეზე. ამას „ზევაიდი“, ანუ დამატებითი თექბირები ეწოდება.

პირველი მუხლი:

1. ჯამაათი იმამის უკან რიგებად დგება. წარმოთქვამენ განზრახვას ბაირამის ლოცვის შესრულების შესახებ.

2. განზრახვის შემდეგ იმამი აღმართავს ხელებს ყურების სიმაღლეზე და წარმოთქვამს: ალლაჰუ ექბერ, ჯამაათი ჩუმად იმეორებენ და ორივე ხელს მუცელზე იწყობენ.

3. იმამი და ჯამაათი ჩურჩულით კითხულობენ ვედრება „სუბჰანექს“. ამის შემდეგ წარმოითქმება სამი დამატებითი თექბირი შემდეგნაირად:

პირველი თექბირი: იმამი ხმამაღლა (ჯამაათი ჩუმად) წარმოთქვამს თექბირს „ალლაჰუ ექბერ“, აღმართავს ამ დროს ხელებს (როგორც სანყისი თექბირის დროს), შემდეგ ხელებს დაბლა დაუშვებს.

მეორე თექბირი: ხანმოკლე პაუზის შემდეგ იმამთან ერთად მლოცველებიც ანალოგიურად წარმოთქვამენ მეორე თექბირს და ხელებს უშვებენ.

მესამე თექბირი: მეორე თექბირის შემდეგ იმამთან ერთად მლოცველებიც წარმოთქვამ მესამე თექბირს და ხელებს აერთებენ მუცელზე მარჯვენა ხელი მარცხენაზე ზემოდან უნდა იყოს.

4. იმამი ჩურჩულით კითხულობს „ელუზუ - ბესმელეს“, შემდეგ ხმამაღლა კითხულობს სურა „ფათიჰას“ და კიდევ ყურანიდან სხვა სურას. ჯამაათი ამ დროს არაფერს კითხულობს, მხოლოდ იმამს უსმენს, შემდეგ იმამთან ერთად მლოცველებიც ასრულებენ რუქულსა და სეჯდეს, რის შემდეგაც დგებიან მეორე მუხლზე და ხელებს მუცელზე იწყობენ.

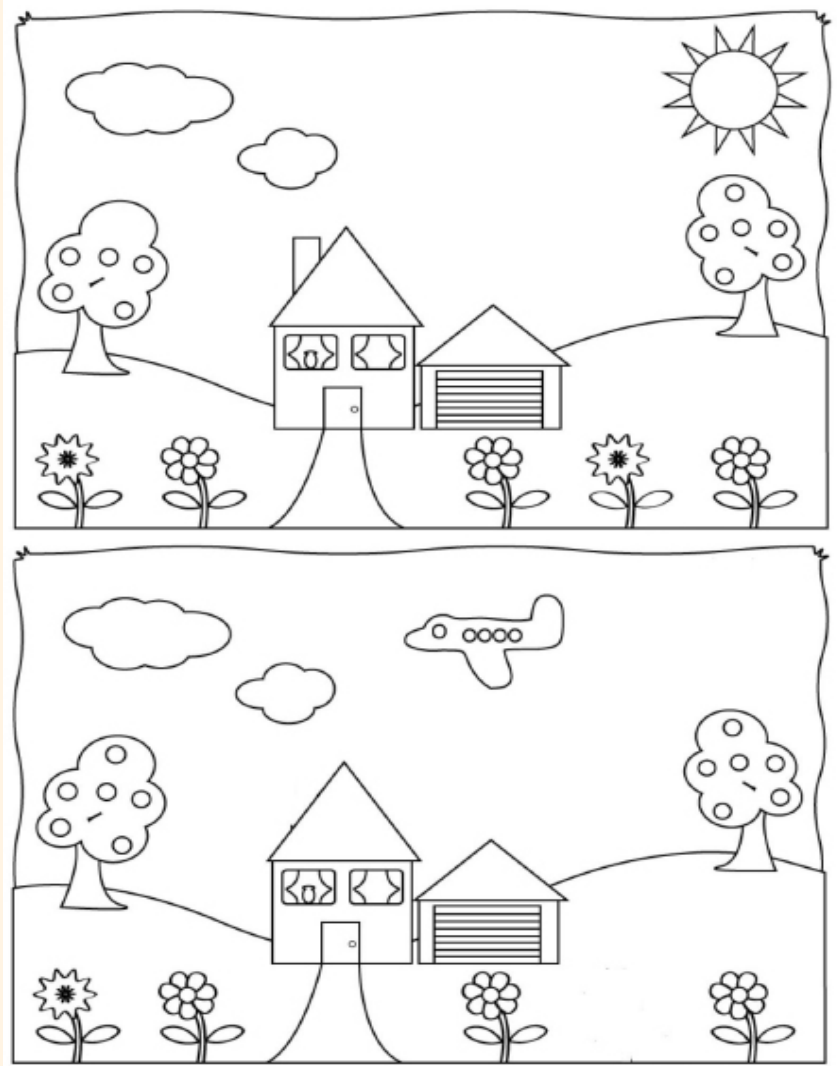
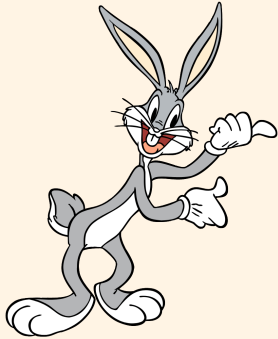
მეორე მუხლი:

5. იმამი ჩურჩულით კითხულობს „ბისმი-ლლაჰს“, შემდეგ ხმამაღლა სურა „ფათიჰას“ და სხვა სურას. შემდეგ ისევ, როგორც პირველ მუხლზე, იმამი ხმამაღლა წარმოთქვამს სამ თექბირს „ალლაჰუ ექბერ“ და მლოცველები კი ჩუმად. მესამე თექბირის შემდეგ, იმამთან ერთად მლოცველებიც ასრულებენ რუქულსა და სეჯდეს, რის შემდეგაც სხდებიან.

7. ამ მდგომარეობაში იმამი და ჯამაათი ჩურჩულით, თანმიმდევრულად კითხულობენ „ეთთეჰიიათუს“, „ალლაჰუმმე სელლი და ალლაჰუმმე ბარიქს“, ვედრება „რაბბენაა აათინაა - რაბბენელფირლს“ და შემდეგ სალამის მიცემით - თავს აბრუნებენ ჯერ მარჯვნივ, შემდეგ მარცხნივ და ამით ლოცვა სრულდება. ლოცვის დასრულების შემდეგ იმამი კითხულობს ხუთბეს (ქადაგებას), ხოლო ჯამაათი გულ-დასმით უსმენს. ხუთბეს კითხვის დროს 3 - ჯერ წარმოითქმება თექბირები. ხუთბეს კითხვის დასრულებით ბაირამის ლოცვა სრულებით შესრულებულად ითვლება.

წინასწარ მოგილოცავთ რამადან - ბაირამის ბრწყინვალე დღესასწაულს. ამ მშვენიერებით აღსავსე დღეს, მთელი ისლამური სამყარო უდიდესი ენთუზიაზმით ზეიმობს. მსოფლიოს ყველა მუსლიმი ამ ძვირფას დღეს წრფელი სიხარულითა და ემოციებით ხვდება. რწმენით აღსავსე, გახარებულნი და ჯანმრთელნი მრავალ ბაირამს დაესწარით, უზენაესმა ალლაჰმა მიიღოს ყველა თქვენგანის მიერ შესრულებული ყველა ღვთისმსახურება, გაკეთებული კეთილი საქმეები და გაღებული მოწყალება. უზენაესმა ალლაჰმა გვატაროს ჭეშმარიტი გზით და მოგვცეს საუკეთესო მოთმინება. გვაშოროს ურწმუნოთა და მჩაგვრელთა უსამართლობას. მოგვიტევოს ნებით თუ უნებლიედ ჩადენილი შეცოდებები და სრულფასოვან მორწმუნედ ჩაიბაროს, ჩვენთვის ამანათად მობარებული სული. ალლაჰი ყოფილიყოს ყველგან და ყოველთვის ჩვენი შემწე და მფარველი.

საბავშვო მკობი

იპოვეთ სურათებს შორის განსხვავება

საბავშვო ტესტები

1. ყურანის ბოლო სურა რომელია?

- ა) ფათიჰა ბ) იხლასი
გ) იასინი დ) ნასი

2. ვინ გამოიგონა ნათურა?

- ა) ნიუტონმა დ) ჟულეს ვერნემ
ბ) ედისონმა გ) ჟულიუს სეზარმა

3. სურა იასინი რიგით მერამდენე სურაა?

- ა) 36 გ) 83 ბ) 114. დ) 10

4. რომელი შუამავლის შვილი არ ავიდა გემში წარღვნის დროს?

- ა. ნუჰი გ. იბრაჰიმი
ბ. ისმაილი დ. ლუტი

5. ყურანის მიხედვით, მუსა შუამავლის დროს მცხოვრებ ხალხს, რომელი ცხოველის დაკვლა ეზრძანა?

- ა. ცხვარი ბ. აქლემი
გ. ძროხა დ. თხა